

KÖZLEMÉNYEK – CONTRIBUTIONS

Rovatvezető – Compiler
BÁLINT ZSOLT

Notes on *Depreissia myrmex* (Araneae: Salticidae)

Megjegyzések a *Depreissia myrmex* ugrópókról (Araneae: Salticidae) – A *Depreissia myrmex* Lessert, 1942 ugrópók faj második ismert példánya került elő Kongóból. Az új példányt fényképek segítségével mutatjuk be. A típuslelőhelyet pontosítottuk, a faj elterjedését illusztráljuk a rendelkezésre álló adatok alapján.

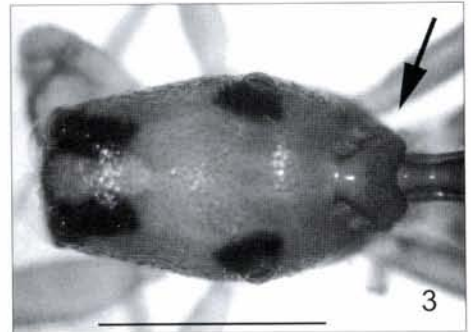
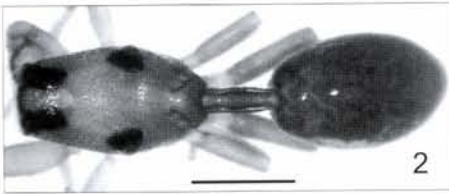
Ant-mimicry is rather common in several spider families, but amongst them, jumping spiders (Salticidae) are especially spectacular. The Afrotropical *Depreissia myrmex* Lessert, 1942 is also such an antlike salticid, and probably because of its perfect mimicry and diminutive size, this monotypic genus was known hitherto only by a single male specimen from Central Africa (Lessert 1942, Wesolowska 1997). The type locality is not easy to locate. In the original label the place “Moto” is indicated as the precise type locality (“Zaire: Haut Uelé, Moto, leg. L. Burgeon”), but in the area, at least four villages occur bearing the same name (Microsoft Encarta ‘98 World Atlas). The one with the coordinates 2°54’N, 29°27’E, is most likely the type locality as it is quite close to the upper course of Uelé river (Fig. 1).

The second adult individual (Figs 2–5) representing *Depreissia myrmex* has been found in the unidentified material of the Hungarian Soil Zoological Expedition to Congo (see details in Balogh *et al.* 1965). The specimen was collected in Congo, Meya (3°50’S, 14°30’E), Bangu forest (Fig. 1) having additional label data: [by pitfall traps, leg. Balogh & Zicsi, det. W. Wesolowska, Hung. Nat. Hist. Mus, SALT325].

It is quite easy to recognize the species : 2 mm long, shiny yellowish, ant-like spider. Eyes situated in four rows. Posterior end of carapace possessing a remarkable hump (Figs 2–3, 4). Pedicel enormously long, almost 1 millimetre in length (Fig. 2). The palp is also unique (Fig. 3). Relationships of the genus *Depreissia* are completely unknown therefore its systematic position is not yet clarified.

Fig. 1. Distribution of *Depreissia myrmex*. Type locality marked with filled circle, new record marked with open circle

Figs 2–5. Digital images of *Depreissia myrmex* – 2: habitus, dorsal view; 3: carapace, dorsal view; 4: palp, lateral view; 5: habitus, fronto-lateral view. Scale bars: 1.0 mm

Most recently, a new species *Depreissia decipiens* Deeleman-Reinhold et Floren, 2003 based on a single male was described from the Australo-Asian region, Borneo. This means, that the genus is known now by three males representing two species and occurs in two zoogeographical regions.

The natural history of the genus is poorly known: *D. decipiens* was found in the lower canopy forest (Deeleman-Reinhold & Floren 2003). *Depreissia myrmex* is likely to be epigeic as it was collected with pitfall trap.

LITERATURE

Balogh, J., Endrődy-Younga, S. & Zicsi, A. (1965) The scientific results of the Hungarian Soil Zoological Expedition to the Brazzaville-Congo. A report on the collectings. *Folia entomologica hungarica* **17**(14): 213–280. – Deeleman-Reinhold, C. & Floren, A. (2003) Some remarkable, new or little-known pluridentate salticid spiders from Bornean tree canopy (Araneae: Salticidae). *Bulletin of british arachnological Society* **12**(7): 335–344. – Lessert, R. (1942) Araignées myrmecomorph du Congo Belge. *Revue suisse de Zoologie* **49**: 7–13. – Wesołowska, W. (1997) A redescription of ant-like jumping spider *Depreissia myrmex* Lessert, 1942 (Araneae: Salticidae). *Genus* **8**: 715–717.

SZŰTS Tamás* and WESOŁOWSKA Wanda**

*Systematic Zoology Research Group of HAS

Hungarian Natural History Museum, Department of Zoology
H-1088 Budapest, Baross u. 13, Hungary, E-mail: tszuts@zoo.zoo.nhmus.hu

**Zoological Institute, Wrocław University,

Wrocław, Sienkiewicza str. 21. 50–335 Poland

E-mail: tomwes@biol.uni.wroc.pl

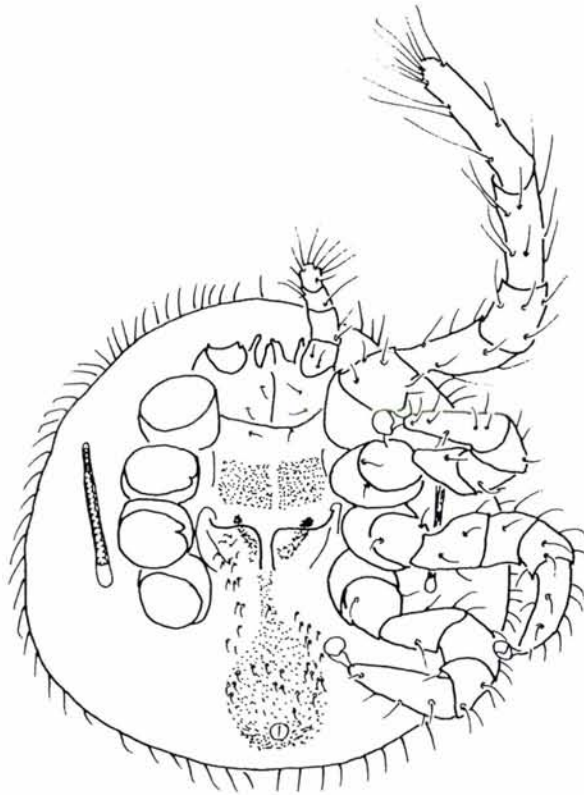
Egy faunára új atkacsalád Magyarországról (Acari: Mesostigmata: Antennophoridae)

First record of the family Antennophoridae (Acari: Mesostigmata) from Hungary – Specimens of two *Antennophorus* species were found in an anthill in Hungary. One of species is identified as *A. uhlmanni* Haller, 1877, the other species is unknown. The species, the genus and the family are new to the fauna of Hungary.

A hazai hangyabolyok korongatka (Acari: Uropodina) faunáját feltáró munkánk során egy ismeretlen atka több egyedével találkoztunk. A családokat és a génuszokat tanulmányozó acarológiai mű áttekintése során (Krantz 1970) megállapítottuk, hogy a példányok az Antennophoridae család *Antennophorus* nemébe tartozó fajt képviselik.

Jelenleg hét *Antennophorus* faj ismert (Wisniewksi & Hirschmann 1992). Mindegyikük mirmekofil, csak hangyafészkekben fordulnak elő. A génusz fajairól csupán Európa néhány országából vannak adataink. Az *A. uhlmanni* Haller, 1877 Németországból (Berlese 1903), Svájc-ból (Wasmann 1902) és Szlovákia területéről (Karpelles 1893) ismert, az *A. grandis* Berlese, 1903 fajnak pedig csak Oroszországból (Berlese 1903) van adata. Az *A. pubescens* Wasmann, 1899 Hollandiában és Franciaországban fordul elő (Berlese 1903). Az *A. foreli* Wasmann, 1902 Luxemburgból (Berlese 1903, Wasmann 1902) és Hollandiából ismert (Wasmann 1902). Lengyelország területéről az alábbi három fajt mutatták ki: *A. boveni* Wisniewksi et Hirschmann, 1992, *A. pavani* Wisniewksi et Hirschmann, 1992, *A. goesswaldi* Wisniewksi et Hirschmann, 1992 (Wisniewksi & Hirschmann 1992).

Hazánkból a család és a génusz előfordulása várható volt, hiszen Karpelles (1893) adata a jelenlegi magyar–szlovák határhoz igen közel van, csupán a rejtett életmód okozhatta azt, hogy ez idáig hazánk területéről a családot nem mutatták ki.

1. ábra. Az *Antennophorus uhlmanni* Haller, 1877, ventrális nézet

Az *Antennophorus* fajok rövid jellemzése

Nagy termetű atkák (0,5–1 mm), a dorzális oldal színe barna, dorzális és marginális pajzssal, amelyeken sok hosszú szőr található. A ventrális oldal színe sárgás-fehér, csupán a szternális és a ventro-anális pajzs barnás. Ezeken a pajzsokon sok, rövidebb szőr található. A génuszra jellemző, hogy a második pár láb erősen szklerotizált, a többi lábnál sötétebb színű.

A hazai fajok adatai

Magyarország területén két *Antennophorus* fajt találtunk, ebből az egyiket a Wisniewski & Hirschmann (1992) által megadott kulccsal *A. uhlmanni* Haller, 1887-nek sikerült meghatározni, míg a másikat nem; az feltehetően eddig leíratlan faj.

Az *A. uhlmanni* az Aggteleki Nemzeti Park faunisztikai feltárása során került elő. Adatai: Aggteleki Nemzeti Park, Szelcepuszta, nyílt területen egy hangyabolyból, 1987. VI.16, leg. Mahunka S. & Mahunka-Papp L.; Aggteleki Nemzeti Park, Szelcepuszta, erdészeten túl, fatörzsek alatti hangyabolyból, 1987.VI.16, leg. Mahunka S. & Mahunka-Papp L.

Az *A. uhlmanni* fajt a többi rokon fajtól a kettéosztott szternális pajzs, a ventro-anális régióban kiszélesedő ventro-anális pajzs és nagy mérete (megközelítőleg 1 mm-es) alapján lehet felismerni.

IRODALOM

- Berlese, A. (1903) Illustrazione iconografica degli Acari mirmecofili. *Redia* 1: 299–474. – Karpelles, L. (1893) Adalékok Magyarország atka-faunájához. *Mathematikai és Természettudományi Közlemények* 25(3): 401–453. – Krantz, G. W. (1970): A manual of Acarology. *Oregon State University Book Stores. Inc. Corvallis, Oregon*, pp. 1–335. – Wasmann, E. (1902) Zur Kenntnis der myrmecophilen *Antennophorus* und andere auf Ameisen und Termiten reitender Acarinen. *Zoologischer Anzeiger* 25: 66–76. – Wisniewski, J. & Hirschmann, W. (1992) Gangsystematische Studie von 3 neuen *Antennophorus*-Arten aus Polen (Mesostigmata: Antennophorina). *Acarologia* 33(3): 233–244.

KONTSCHÁN Jenő

MTA–ELTE Zootaxonómiai Kutatócsoport – MTM, Állattár

1088 Budapest, Baross u. 13.

E-mail: kotscha@zoo.zoo.nhmus.hu

A *Colobotettix morbillosus*
(Homoptera: Auchenorrhyncha, Cicadellidae)
első bizonyított előfordulása a Kárpát-medencében

The first confirmed record of the occurrence of *Colobotettix morbillosus* (Homoptera: Auchenorrhyncha, Cicadellidae) in the Carpathian Basin – Samplings of the cicadellid homopteran *C. morbillosus* (Melichar, 1896) has been collected in the Retezat National Park (SW Carpathians, Roumania) at elevation 1800 m. This is the first confirmed record of the species occurrence in the Carpathian Basin. The literature, which deals *C. morbillosus*, is reviewed and has been pointed out that the distinguishing characters were differently figured by various authors.

Az elmúlt év szeptemberében a Retyezáti Nemzeti Park Igazgatóságának meghívására vendégkutatóként egy hetet töltöttem a Retyezát-hegységben, ahol faunakutatást végeztem. Állandó táborhelyünk a hegység DK-i részén, 1500 m tszf. magasságban, a „Cabana Buta” menedékház közelében volt. Ennek környezetében folytattam gyűjtőmunkát társaimmal együtt (Fetyko Kinga pókász, Petráss István és Podlussány Attila ormányosbogarászok). A terület a magashegyi fenyőövbe tartozik, lucfenyő (*Picea abies*) alkotja az állomány többségét, ezt 1800–1900 m magasságban felváltja a többé-kevésbé zárt foltokat képező törpefenyő (*Pinus mugo*). A lucfenyőről közös munkával egy általam addig még nem ismert állat kis sorozatát sikerült befogni (egy hím, két nőstény). Az állatok viszonylag nagy méretükkel (a hím 5,4 mm, a nőstények 5,5–5,55 mm) és feltűnő karakterükkel (lásd alább) hívták fel magukra a figyelmet. Ez az állat a feldolgozás és a határozási munka során némi fejtörést okozott nekem, mivel ennek a genusznak és egyben fajnak (monotipikus genusz!) az összehasonlító példányai hiányoztak az MTM gyűjteményéből. Ugyanakkor a magyarországi Auchenorrhyncha adatbázisba (Györffy & Orosz *in prep.*) felvettük mint számbajöhető fajt, noha kis eséllyel várva feltűnését. Bonyolította a pontos identifikálást az is, hogy az elmúlt évszázad folyamán a fajjal foglalkozó irodalomban szinte minden szerző egy kicsit elődeitől eltérő módon ábrázolta az állat jellegzetes külső-belső felépítését.

Az állat első ránézésre láthatóan a Cicadellidae családba tartozik, ebben is a régi értelemben vett „*Thamnotettix* genuszcsoportba”. Alapszíne sárgásbarna vagy barna, elülső szárnyain sűrű pontozással, amely a clavus csúcson és a szárny apikális celláin sötétbarna foltokat képez. Az állat arci részén és a fejtető-homlok átmeneten elszórt piros pontok vannak, ugyanez figyelhető meg a középső és a harmadik lábpár femur-tibia részén is (ez a sajátosság a hímeknél feltűnőbben látszik). Az abdomen fekete, az anális cső és a genitális blokk takarólemezei sötétbarnák, barnák. A külső morfológia vizsgálatánál legfeltűnőbb sajátosság a jobb és bal oldali pigofor lemezek és függelékeik egymáshoz képest éles aszimmetriája. A családban a fenti lemezek tükörszimmetriája szinte általános, csupán egy-két kivételt

ismerünk. A hímek genitál-apparátusát vizsgálva kiderült, hogy az aszimmetria az aedeagusnál is erőteljesen kifejezett. Ezek a bélyegek már igen leszűkítik a szám-bajóhető taxonok számát, így a figyelmes vizsgálat rövid úton a tárgyalt faj pozitív meghatározásához vezetett. Mégis tanulságos röviden áttekinteni a fajról közölt irodalmat, legalább is azokat a közleményeket, melyek gazdagították a fajra vonatkozó morfológiai ismereteket, elterjedési adatokat közöltek, illetve a faj biológiáját ismertették.

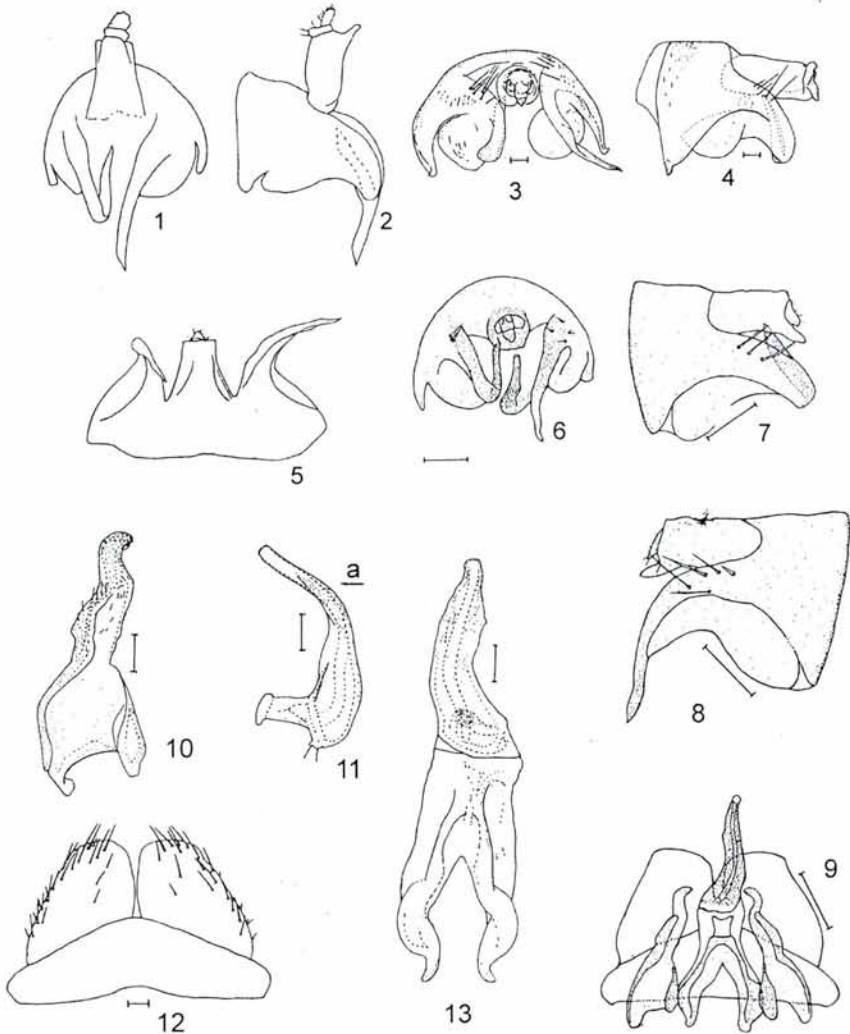
A faj eredeti leírását Melichar adta meg *Thamnotettix morbillosus* néven, nőstény példányok alapján (Melichar 1896: 293). Előfordulását Alsó-Ausztriából és Németországból említi, rajzokat nem közöl az állatról, a típusanyag (nőstény szüntípusok) a bécsi Naturhistorisches Museumba került.

Matsumura németországi gyűjtőútról beszámolva említi a fajt (Matsumura 1906: 69), mint az általa látogatott terület („West-Prussia”) egyik karakterisztikus elemét. Haupt követi a sort (Haupt 1924: 292), kiegészítve és pontosítva az eredeti leírást. Megjegyzi, hogy a faj ismeretlen hímjét Melichar azonosnak vélte a „*Thamnotettix*” *cruentatus* Panzer, 1799 faj hímjével (a taxon ma érvényes neve: *Idiodonus cruentatus*). Ezután tárgyalja a két faj hímjének elválasztó bélyegeit, valamint egy új ausztriai (Graz) előfordulást közöl.

Tíz évvel később újra felbukkan a faj neve W. Wagner közleményében (Wagner 1935: 26). Leírja, hogy a hamburgi múzeum anyagát vizsgálva két példányt talált (1 hím, 1 nőstény), melyek Melicharral való egyeztetés után mint „ideotípusok” („Ideotypen”) kerültek be a gyűjteménybe. A hím genitáliáról rövid leírást ad, és itt megjegyzi, hogy a (jobb oldali) pigofor lemez egy lefelé irányuló kihegyesedő függelékkel bír. Egyik következő munkájában (Wagner 1939: 184–185), melyben a Kirschbaum-gyűjtemény vizsgálatáról ad számot, ugyancsak említést tesz a *morbillosus*-ról, először látunk nála a hím állat egyes részeit bemutató rajzokat (1–2. ábra). A rajzok az anális, genitális blokk leegyszerűsített képét adják. Itt állapítja meg először a faj hímjének fő karakterisztikus tulajdonságát, mely szerint a pigofor lemezek és az aedeagus felépítése aszimmetrikus. A tanulmányozás alapját ismét a hamburgi példányok („Ideotypen”) képezik. Végül a cikkben két újabb német lelőhely adatot közöl.

A faj rendszertani hovatartozásának megítélésében változást hoz Ribaut munkája (Ribaut 1948: 58). Megállapítja, hogy a faj sajátosságai – elsősorban a hím állatra alapozva – egy új génusz felállítását indokolják, melyet *Colobotettix* néven leír, mint monotipikus génuszt. Előtte Ribaut ugyan még 1942-ben az általa leírt *Perotettix* génuszba tartozónak vélte és oda sorolta, de a pontos vizsgálat feltárta a két génusz különbözőségét. Ettől függetlenül a *Perotettix* név használata a fajra még az ötvenes években is fel-felbukkant.

1–13. **ábra.** *Colobotettix morbillosus* (Melichar, 1896) – 1: a pigofor lemezek kaudális nézete (W. Wagner után); 2: a bal oldali pigofor lemez laterális nézete (W. Wagner után); 3: a hím pigofor lemezei és az anális apparátus kaudális nézete (Ossianniłsson után); 4: a pigofor lemez és az anális apparátus bal oldali laterális nézete (Ossianniłsson után); 5: a pigofor lemezek és az anális cső ventrális nézete (kinyitva és kiterítve) (Linnavuori után); 6: a pigofor lemezek, az anális cső és az aedeagus poszteriális nézete (Giustina után); 7: a pigofor lemez bal oldali laterális nézete (Giustina után); 8: a pigofor lemez jobb oldali laterális nézete (Giustina után); 9: az ivarbillentyű, ivarlemzék, a stilusok, a konnektívum és az aedeagus dorzális nézete (Giustina után); 10: a jobboldali stilus felülnézete (Ossianniłsson után); 11: az aedeagus bal oldali laterális nézete (Ossianniłsson után); 12: az ivarbillentyű és az ivarlemzék ventrális nézete (Ossianniłsson után); 13: az aedeagus és a konnektívum ventrális nézete (a 11. ábrán "a"-val jelölt irányból nézve) (Ossianniłsson után). A méretvonalak hossza egységesen 0,1 mm

Linnavuoritól származik az első, Észak-Európára vonatkozó lelőhely adat (Linnavuori 1950: 184). Két hím példányt gyűjtött Finnországban, melyeket Ossiannilsson határozott meg. A dolgozatban főleg Wagner rajzait közli, egy saját rajzzal kiegészítve (5. ábra). Ez utóbbi eléggé furcsa nézetben, alulról és kiterítve mutatja a hím állat pigofor lemezeit és anális csövét. Először közli a tápnövényeket, melyekről az állatai származtak (*Picea excelsa*, *Abies* sp.).

Dlabola cseh faunamunkájában (Dlabola 1954: 229–230) morvaországi előfordulásról ír („Morava: Jeseniky”), itt még a *Perotettix* génusznevet használja. A hím állatnál található aszimmetriákat röviden megemlíti.

Nast lengyel faunamunkája (Nast 1976: 158–159), saját korábbi közleményeire hivatkozva két hazai elterjedési adatot közöl (Slask gorny, Beskid Zachodni), a korábbi palearktikus fajlistájában (Nast 1972: 387) és a későbbi európai fajlistában (Nast 1987: 604–605) rövidítve már csak „Poland” szerepel.

A faj első részletes, mindenre kiterjedő illusztrálását Ossiannilssonnál találjuk (Ossiannilsson 1983: 740–741). Ezekből közlöm a hím állat anális, genitális apparátusára vonatkozó rajzokat (3–4, 10–13. ábrák). A határozóban megismétli Melichar leírását, kiegészíti az első és második szternális apodémára vonatkozó megjegyzésekkel. Közli a fent már említett tápnövényeket is.

Pár évvel később hasonlóan pontos, de az előbbiektől némileg különböző rajzok jelennek meg W. della Giustina munkájában (W. della Giustina 1989: 212–215). Ezekből is átvettem összehasonlítóképpen a megfelelőket (6–9. ábrák). A fajt a francia faunára újnak jelzi, lelőhely adata: Chatel (Haute-Savoie).

A sort Schiemenz német faunalistája zárja (Schiemenz 1996: 204). Ebben a német elterjedési adatok részletezése mellett közli tápnövényként a túlevelűeket, ír arról, hogy a lárvák is ezeken telelnek át, valamint megadja az imágók (júniustól szeptemberig tartó) előfordulási időszakát. Új adat az állatról, hogy egygenerációs fajként említi.

Összegezve a fentieket, látszik, hogy a faj alapjában Közép-Európában terjedt el, északi előfordulása korlátozott, viszont előkerülése a Kárpátok övéből várható volt. Valószínű, hogy a jövőbeli kutatás a magashegyi fenyőzóna további helyeiről is kimutatja. A romániai irodalom eddig nem közölte a faj megjelenését, ezért ezzel az adattal a fajt Erdély, egyben Románia faunájára újnak tekinthetjük.

A közölt rajzokkal kapcsolatban meg kell említenem, hogy a határozásban a legtöbb támpontot Ossiannilsson ábrái (3, 10, 11, 12, 13. ábrák), valamint W. della Giustina két rajza (7. és 8. ábrák) nyújtotta. Az állatok ismeretében a többi szerző általam itt közölt rajza is használható, bár csekélyebb mértékben.

IRODALOM

- Dlabola, J. (1954) *Krísi* – Homoptera. Fauna CSR. Sv. 1., 340 pp. – Giustina, W. della (1989) Homoptéres Cicadellidae. *Faune de France* 73(3): 13–50 pp. – Haupt, H. (1924) Alte und neue Homoptera Mitteleuropas. *Konowia* 3: 285–300. – Linnavuori, R. (1950) Hemipterologisches aus Finnland. *Annales entomologici Fennici* 16: 182–188. – Matsumura, S. (1906) Die Cicadinen der Provinz Westpreussen und des östlichen Nachbargebets. *Schriften der naturforschenden Gesellschaft in Danzig*. N. F. 11: 64–82. – Melichar, L. (1896) *Cicadinen (Hemiptera–Homoptera) von Mittel-Europa*. Berlin, 364 pp. – Nast, J. (1972) *Palaeartic Auchenorrhyncha (Homoptera), an annotated check list*. Polish Scientific Publishers, Warszawa, 550 pp. – Nast, J. (1976) Piewiki Auchenorrhyncha (Cicadoidea). *Katalog fauny Polski*. Czesc. 21: 1–256. – Nast, J. (1987) The Auchenorrhyncha (Homoptera) of Europe. *Annales zoologici* 40: 1–661. – Ossiannilsson, F. (1983) The Auchenorrhyncha (Homoptera) of Fennoscandia and Denmark. Part 3: The Family Cicadellidae: Deltocephalinae. Catalogue, Literature and Index, pp. 594–979. In: *Fauna Entomologica Scandinavica*, Scandinavian Science Press Ltd., Klampenborg Denmark, Vol. 7. part 3. – Ribaut, H. (1948) Démembrement de quelques genres de Jassidae. *Bulletin de la Société d'Histoire naturelle de Toulouse* 77: 57–59. – Schiemenz, H. (1996) Beiträge zur Insektenfauna Ostdeutschland: Homoptera – Auchenorrhyncha (Cicadina) (Insecta). Teil IV.: Unterfamilie Deltocephalinae. *Faunistische Abhandlungen staatliches Museum für Tierkunde Dresden* 20: 153–258. – Wagner, W. (1935) Die Zikaden der Nordmark und Nordwest-Deutschlands. *Verhandlungen des Vereins für naturwissenschaftliche Heimatforschung zu Hamburg* 24: 1–44. – Wagner, W. (1939) Die Zikaden des Mainzer Beckens. *Jahrbücher des nassauischen Vereins für Naturkunde, Wiesbaden* 86: 77–212.

OROSZ András

Magyar Természettudományi Múzeum, Állattár
H-1088 Budapest, Baross u. 13.
E-mail: orosz@zoo.zoo.nhmus.hu

A *Helophorus* (*Rhopalohelophorus*) *croaticus* hazai előfordulása

The occurrence of *Helophorus* (*Rhopalohelophorus*) *croaticus* in NE Hungary – *Helophorus croaticus*, a new species for the fauna of Hungary, has been collected in Borsod-Abaúj-Zemplén and Szabolcs-Szatmár-Bereg counties (NE Hungary) between 1995 and 2002 by G. Hegyessy and Z. Csabai. *Helophorus croaticus* is a widespread species in the Palaearctic region and in Central Europe, therefore the Hungarian occurrence is not surprising.

Az 1995 és 2002 között a Hegyessy Gábor és Csabai Zoltán által gyűjtött vízi bogarak feldolgozásakor a színes vésettsíbor *Helophorus* (*Rhopalohelophorus*) *croaticus* (Kuwert, 1886) több egyede is előkerült. A hazánk faunájára új faj leltői a következők: Bodrogszegi, Bodrog-part és Bodrogkeresztúr, Bodrog (Borsod-Abaúj-Zemplén megye), illetve Gávavencsellő: Remete-zug (Szabolcs-Szat-

már-Bereg megye). A Bodrog, illetve a Tisza partján előkerült példányok esetében a gyűjtési módszer a fénycsapdázás, talajcsapdázás, illetve parttaposás volt. A példányok meghatározását Gidó Zsolt végezte, zömük a sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum gyűjteményébe került, egy példány pedig a Magyar Természettudományi Múzeum gyűjteményében nyert elhelyezést. 2002 júniusában Csabai Zoltán és munkatársai szintén megtalálták a faj egy példányát a Mátyus településhez tartozó Rózsás-dűlői Holt-Tiszában (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) (Csabai *et al.* in print).

A *Helophorus croaticus* Eurázsia nagy részén elterjedt vízibogár, Közép-Európa legtöbb országából kimutatták, így hazai előkerülése is várható volt (Csabai *et al.* 2002). A faunaterületünkön élő csiborokat tárgyaló hazai szakirodalomban a faj ez idáig zárójelben szerepelt (Endrődy-Younga 1967, Csabai & Szél 1999 és Csabai *et al.* 2002).

IRODALOM

Endrődy-Younga, S. (1967) Csiboralkatúak – Palpicornia. In: *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 97 pp. – Csabai, Z., Gidó, Zs. & Szél, Gy. (2002) Vízibogarak kishatározója. II. kötet. – *Vízi Természet- és Környezetvédelem 16*. Környezetgazdálkodási Intézet, Budapest, 204 pp. – Csabai, Z. & Szél, Gy. (1999) Checklist of Spercheidae, Hydrochidae, Helophoridae, Hydrophilidae and Hydraenidae of Hungary (Coleoptera). – *Folia entomologica hungarica* **60**: 213–231. – Csabai, Z., Boda, P., Móra, A. & Müller, Z. (2003) Aquatic beetles, aquatic and semiaquatic bugs, dragonfly and caddisfly larvae from 32 backwaters in Upper-Tisza-region, NE Hungary (Coleoptera: Hydradephaga, Palpicornia; Heteroptera: Nepomorpha, Gerromorpha; Trichoptera). – *Folia historico-naturalia Musei matraensis* (in print).

*GIDÓ Zsolt, **HEGYESSY Gábor és ***SZÉL Győző

**Debreceni Egyetem, TTK, Alkalmazott Ökológiai Tanszék*
4010, Debrecen, Egyetem tér 1.

E-mail: gidozs@dragon.klte.hu

**Kazinczy Ferenc Múzeum,

3980 Sátoraljaújhely, Dózsa György út 11.

E-mail: betpiske@kossuth-saujhely-sulinet.hu

***Magyar Természettudományi Múzeum, Állattár

1088 Budapest, Baross u. 13.

E-mail: szel@zoo.zoo.nhmus.hu

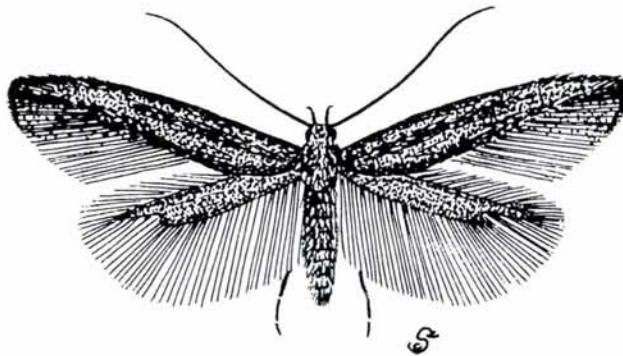
Molyfaunistikai újdonságok – VII.
(Lepidoptera: Tortricidae et Gelechiidae)

New data to the Microlepidoptera fauna of Hungary – VI (Lepidoptera: Tortricidae et Gelechiidae) – The first Hungarian records of the species *Loxoterna aurofasciana* Haworth, 1811 (Tortricidae) and *Apatetris altithermella* Walshingham, 1903 (Gelechiidae) are presented.

Az elmúlt évben 2002 májusában az Ormánság több pontján gyűjtöttem. Vajszlóra május 29-én jutottam el. A vadászház falánál gyűjtöttem fel a 125 W-os higanygőz lámpámat. A lámpázóhely egy zárt tölgyesben volt. A front előtti fülledt idő hajnal felé esőcsöpörgéssel folytatódott. A gyűjtést nehezítette a lepedőt és környékét elborító *Lithosia quadra* zuzmószövény mintegy 1500 példánya. Hajnali kettőkor egy 11 mm szárnyfesztávú, széles sárgás keresztsávú, barna színű sodró-

1. ábra. *Loxoterna aurofasciaria* Haworth, 1811. Szárnyfesztávolság: 11 mm, del. Szabóky Cs.

2. ábra. *Apatetris altithermella* Walshingham, 1903. Szárnyfesztávolság: 9 mm, del. Szabóky Cs.

molyt (Tortricidae) üvegeltem be. A preparálás után *Loxoterma aurofasciana* Haworth, 1811 fajnak bizonyult (1. ábra), mely eddig a magyar faunából nem volt ismert. A lepke két nemzedékes, és érdekessége, hogy Közép-Európából csak Magyarországról nem volt adata (Razowski 2001). Magyar neve: moharágó sodró-moly. A hazai molylistában a dudvasodró tükrömoly, *Loxoterma rivulana* (Scopoli, 1763) mögé helyezendő be (Szabóky *et al.* 2002: 76). A ritkának tartott faj a Palearktikum középső és nyugati részén terjedt el. Tápnövényei a lombdökbek tenyésző mohák.

A Tétényi-fennsík megmentése programban a Duna-Ipoly Nemzeti Park megbízásából 2002-ben az ott található lepkeegyüttes vizsgálatát végeztem. A gyűjtéssorozatban május 3-án a 125 W-os higanygőzlámpa fényénél számos fűaknázó (*Elachista*) moly mellett egy 9 mm szárnyfesztávú szürke molylepkét is begyűjtöttem. A preparálás során feltűnt a hátulsó szárny igen hosszan kihúzott csúcsa, ilyen csak az *Apatetris* genuszban található (Elsner, Huemer & Tokár 1999). A faj tehát a sarlóscikkű molyok (Gelechiidae) családjába tartozik: *Apatetris altithermella* Walsingham, 1903 (2. ábra), magyar neve: fűragó sarlósmoly. A hazai fauna új tagja. A faunalistánkban a törpe sarlósmoly, *A. trivittellum* (Rebel, 1903), mellé helyezendő (Szabóky *et al.* 2002: 53). Európában eddig Ausztriából, Csehországból, Franciaországból és Spanyolországból ismert. Hernyója xerotherm élőhelyeken fűféléken táplálkozik.

IRODALOM

Elsner, G., Huemer, P. & Tokár, Z. (1999) *Die Palpenmotten Mitteleuropas (Lepidoptera, Gelechiidae)*. Bratislava 208 pp. – Razowski, J. (2001) *Die Tortriciden Mitteleuropas (Lepidoptera, Tortricidae)*. Bratislava, 319 pp. – Szabóky Cs., Kun A. & Buschmann, F. (2002) *Checklist of the fauna of Hungary, Microlepidoptera*, Vol. 2. Hungarian Natural History Museum, Budapest, 184 pp.

SZABÓKY Csaba
1034 Budapest, Bécsi út 88.

A keleti lápibagoly (*Arytrura musculus*) és a Metelka-medvelepke (*Rhyparioides flavidus metelkanus*) előfordulásai a Dél-Nyírségben (Lepidoptera)

The occurrences of *Arytrura musculus* and *Rhyparioides flavidus metelkanus* in Nyírség, NE Hungary – The occurrences of two night active Lepidoptera species protected by the Hungarian law

are recorded from the marshy regions of NE Hungary. The wider distribution of noctuid moth *A. musculus* Ménéttriès, 1859 in the region has been detected. The occurrence of the arctiid moth *R. flavidus metelkanus* (Lederer, 1861), hitherto known to occur in the region on the basis of an already not-extant specimen collected a hundred years ago, has been confirmed.

Arytrura musculus (Ménéttriès, 1859) újabb nyírségi előfordulásai

A Nyírségben F. Daniel és W. Forster fedezte fel az *Arytrura musculus*-t 1934-ben, a bátorligeti lápban (Daniel & Forster 1940). Erről a populációról Kovács Lajos publikációja alapján kaphatunk képet, amelyet az 1949–50-es években végzett kutatómunkája alapján írt: „Pontos adataink vannak az *Arytrura musculus* repülésére vonatkozólag. 1948-ban június 18-án fogtuk az első példányt, nagyobb számban pedig június 28-án jelent meg első ízben. Ettől kezdve az egészen hűvös, kedvezőtlen időjárású napokat kivéve a nádasban, lápréteken és nyírligetekben végzett gyűjtések alkalmával rendszeresen megjelent lámpán és csalátken” (Kovács 1953a). Sajnos erről, az egykoron népes populációról azóta sincs adat, ugyanis a faj eltűnt a bátorligeti lápból (Ács *et al.* 1990). A Nyírségből előkerült még egy példánya Debrecenből, az Egyetem melletti parkból az 50-es években (Varga Zoltán szóbeli közlése), majd utolsó alkalommal az öböllyi fénycsapdából jelezték előfordulását 1976-ban (Németh & Szabóky 1998).

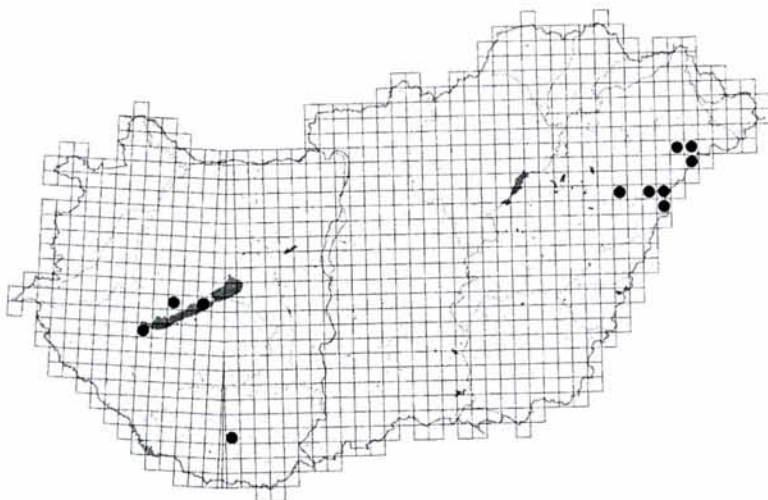
A Dél-Nyírség lepkészeti kutatásait Varga Zoltán kezdte meg az 1950-es, 60-as években, amelyek főként az apafai, nagycserei, halápi és a guthi erdőkre terjedtek ki (Varga 1957, 1960a,b). 1962-ben további felméréseket végzett a Vámospércs és Bagamér között elterülő Kékkáló völgyében (Varga 1962), mely szinte valamennyi jellegzetes nyírségi élőhelyet magában foglalja, a Daru-hegyek homokbuckáitól a Daru-lápi nyírvízlaposokig. A kutatások célja az volt, hogy a híres, és szerfelett kutatott Bátorligeti-láp és a Kékkáló völgyének lepkefaunáját összehasonlítsa. Az *Arytrura musculus* nem került elő a vizsgálatok során.

Bertalan László folytatta tovább a feltáró kutatást a Dél-Nyírségben, a Jónás-részen, a terület egyik láprétjén 1998-ban (Bertalan 1998). 2000-ben kapcsolódtam a felmérésbe. Ebben az évben kiterjesztettük a kutatást a halápi Álló-hegyre, a fent említett Daru-hegyekre, valamint a Daru-lápra is (Baranyi & Bertalan, 2000). A kutatást minden esetben aggregátorról üzemeltetett 125 W-os higanygőz-égőkkel végeztük, kiegészítve néha azt csalizással. A vizsgálatok egyik célja volt, hogy megtaláljuk a terület legkomolyabb természetvédelmi értékét képviselő lepkéjét, a keleti lápibaglyot (*A. musculus*), de a szerencse nem kedvezett számunkra, pedig közel 40 estét töltöttünk abban az évben a mintavételi helyeken. 2002-ben – a központilag támogatott felmérés befejezése után – tovább folytattam a keleti lápibagoly utáni kutatást, hiszen biztos voltam abban, hogy megtalálom a

híres lepkét. Ezt az elgondolásomat erősítette Németh és Szabóky (1998), továbbá Ábrahám (2000) cikke is.

2002. június 24-én, Puskás Henrik társaságában éppen telihold idején, egy homokdomb tetején elhelyezkedő, száraz pusztai tölgyes közepén elterülő réten állítottuk fel a lepedőnket a fent említett halápi Álló-hegyen. Nem sokkal éjfél után érkezett meg az első *A. musculus* egyed, az araszolólepkékre emlékeztető repülés-sel. 1976 óta ez volt az első példány, amely a Nyírségből előkerült. A nagy öröm mellett tisztában voltam azzal is, hogy nem ez a száraz pusztai tölgyes az igazi élőhelye, ezért tovább folytattam a kutatást. A Dél-Nyírségbe irányuló gyűjtőútjaim során a gyönyörű bokorfüzesei, nyírfái, kiterjedt láprétei alapján a Daru-lápot találtam e lepkefaj legalkalmasabb élőhelyének. Ezt a terület tartottam egyébként is a legfajgazdagabbnak, így nagyon reménykedtem abban, hogy itt is megtalálom. 2002. július 2-án Vámosi Péter társaságában, kitűnő időben kerestem fel a területet és az *A. musculus* már a legelső lepkék között a lepedőnkre szállt. Ezt további 11 példány követte az éjszaka folyamán. Ezek már jóval kopottabb, szakadt szárnyú példányok voltak, míg az Álló-hegyen talált teljesen ép, friss kelésű példány volt. Az éjszaka minden órájában megjelentek. Érdekes módon ezek között volt olyan is, amely nyugodtan leült a lepedő megvilágított oldalára és nem repült el. A következő napon, 2002. július 3-án a Nyírábrány mellett fekvő Pap-réten lámpáztam Kádár Mihállyal és legnagyobb meglepetésemre újabb három *A. musculus* példányt figyeltünk meg. A Pap-rét a Daru-lápnál jóval szárazabb, bokorfüzesekkel „tarkított” zárt láprét, amelyet öreg tölgyesek, nyárasok vesznek körbe.

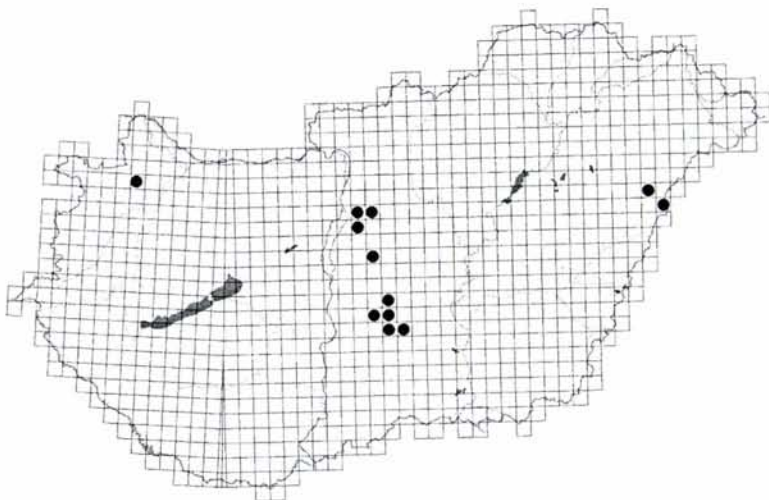
1. ábra. Az *Aryrtura musculus* hazai gyűjtési helyei

A Rhyparioides flavidus metelkanus (Lederer, 1861)
nyírségi előfordulásának megerősítése

Ez a magyar faunára jellemző lepkefaj (Frivaldszky 1865) Magyarországon főként a Kiskunság mocsaraiból került elő (Kovács 1953a, aki említi a Hanságot is), és a rovarász köztudatban csak ezek a lelőhelyei ismertek (Abafi-Aigner 1902, Gozmány 1973, Szeőke 1982, Gozmány *et al.* 1986, Vojnits *et al.* 1991, Varga 1996, Ronkay 1997). 2002. július 9-én Varga Zoltán szóbeli tájékoztatása alapján megtudtam, hogy a debreceni Református Gimnázium régi, háborúban jórészt elpusztult gyűjteményében talált valamikor egy réges-régi példányt, melyet Szondy György természetrajz tanár gyűjtött még az I. világháború előtt Halápon (Varga 2002). Tehát volt egy csaknem száz éves adat, amely igazolásra várt.

2002. július 12-én megfigyeléseket végeztem a Daru-lápban Tartally András-sal. Nem sokkal éjfél előtt egy kopott hím *Rhyparioides flavidus metelkanus* példány repült a lepedőre. Ezen az estén egyébként még tartott az *A. musculus* rajzása is, így az este nagy részén egymás mellett ült a két legendás lepke.

A kutatások eredményei jól rávilágítanak arra, hogy a Nyírségben számos „Bátorliget” volt és részben van is, melyeket érdemes kutatni (Varga 2002). Ilyen a Daru-láp, a nyírábrányi Káposztáslapos, a Jónás-rész, a Júlia-liget és még sok egyéb lápterület.

2. ábra. A *Rhyparioides flavidus metelkanus* hazai gyűjtési helyei

IRODALOM

- Abafi-Aigner, L. (1902) Egy érdekes szövő-lepke (*Nemeophila Metelkana*) története. *Természettudományi Füzetek* **25**: 417–435. – Abafi-Aigner, L. (1907) *Magyarország lepkéi*. A M. K. Természettudományi Társulat, Budapest. – Ábrahám, L. (2000) Balatonhenye és környékének bagolylepkéi (Lepidoptera: Noctuidae). *Folia Musei historico-naturalis bakonyensis* **16**: 123–136. – Ács, E., Bálint, Zs., Ronkay, G., Ronkay, L., Szabóky, Cs., Varga, Z. & Vojnits, A. (1991) The Lepidoptera of the Bátorliget nature Conservation Area, pp. 505–540. In: Mahunka, S. (ed.): *The Bátorliget Nature Reserve – after forty years*. Akadémiai Kiadó, Budapest. – Baranyi, T. & Bertalan, L. (2000) A Hajdúsági (D-Nyírségi) Tájvédelmi Körzet nagylepke-faunájának vizsgálata. Kutatási jelentés a Hortobágyi Nemzeti Park részére (kézirat). – Bertalan, L. (1998) A Jónás-rész (Vámospércs-Nyírcsád) nagylepke-faunája. Debreceni Egyetem Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, szakdolgozat. – Daniel, F. & Forster, W. (1940) Liste der bei Bátorliget (Nyírbátor, Nordostungarn) gesammeltten Macrolepidopteren. *Fragmenta faunistica hungarica* **3**: 5–7, 18–25. – Diószeghy, L. (1931) Adatok Magyarország lepkéfaunájához. *Rovartani Lapok* **20**: 190–196. – Frivaldszky, I. (1865) Jellemző adatok Magyarország faunájához. *Magyar Tudományos Akadémia Évkönyvei* **11**(4), Pest. – Gozmány, L. (1973) Újra felfedeztem a „metelkanát”. *Folia entomologica hungarica* **26**: 236–238. – Gozmány, L., Herczeg, É., Ronkay, L., Szabóky, Cs. & Vojnits, A. (1986) The Lepidopterous fauna of the Kiskunság National Park, pp. 328–329. In: Mahunka, S. (ed.): *The fauna of the Kiskunság National Park*. Akadémiai kiadó, Budapest. – Kovács, L. (1953a) Bátorliget nagylepke-faunája. Macrolepidoptera, pp. 326–380. In: Székessy, V. (ed.): *Bátorliget élővilága*. Akadémiai kiadó, Budapest. – Kovács, L. (1953b) A magyarországi nagylepkék és elterjedésük. *Folia entomologica hungarica* **6**: 76–140. – Németh, L. & Szabóky, Cs. (1998) A keleti lápipagoly (*Arytrura musculus* Ménétris, 1859) és újabb hazai adatai. *Folia entomologica hungarica* **59**: 310–313. – Nyilas, I. (1993) Rovarvilág. In: Lovas Márton (szerk.): *A Hajdúsági Tájvédelmi Körzet*. Debrecen. – Ronkay, L. (1997) *A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer, VII. Lepkék*. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest. – Szeőke, K. (1982) *Rhyarioides flavida metelkana* Led. Izsákról (Lepidoptera). *Folia entomologica hungarica* **43**: 250. – Varga, Z. (1957) Debrecen és környéke nagylepkefaunája. *Folia entomologica hungarica* **10**: 235–258. – Varga, Z. (1960a) Debrecen környéke nagylepke-faunájának állatföldrajzi elemzése. *Folia entomologica hungarica* **13**: 69–123. – Varga, Z. (1960b) Újabb adatok Debrecen környéke nagylepke-faunájához. *Folia entomologica hungarica* **13**: 537–542. – Varga, Z. (1962) *A Nyírség déli része Macrolepidoptera faunája*. Calandrella, Debrecen. – Varga, Z. (1964a) Magyarország állatföldrajzi beosztása a nagylepkefauna komponensei alapján. *Folia entomologica hungarica* **17**: 119–167. – Varga, Z. (1964b) *Magyarország nagylepke (Macrolepidoptera) faunájának állatföldrajzi elemzése*. Egyetemi doktori értekezés, Debrecen. – Varga, Z. (1996) Rovarok a lápokban, p. 214. In: *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), Pannon Enciklopédia*. Budapest. – Varga, Z. (2002) *Ők élnek Pannóniában*. pp. 22–23, 102–112. Well-Press Kiadó, Miskolc. – Vojnits, A., Uherkovich, Á., Ronkay, L. & Peregovits, L. (1991) Medvelepkék, szenderek és szövőlepkék. Arctiidae, Sphingidae et Bombyces, pp. 67–69. In: *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, **16**(4), Budapest.

BARANYI Tamás
4032 Debrecen, Poroszlay út 103.
E-mail: baranyid@yahoo.com

Paraboreochlus minutissimus:
a Podonominae árvaszúnyog (Diptera) alcsalád
első hazai képviselője

Paraboreochlus minutissimus: the first representant of the chironomid subfamily Podonominae (Diptera) from Hungary – *Paraboreochlus minutissimus* (Strobl, 1894) was recorded from small streams in Zemplén Mountains and Aggtelek Karst (Borsod–Abaúj–Zemplén county, NE Hungary), and Mecsek Mountains (Baranya County, SW Hungary) as the first known representant of the chironomid subfamily Podonominae in Hungary. The species is also recorded for the first time from the Carpathian and Pannonian faunal regions.

2002. VII. 27-én kistrákok (Copepoda, Ostracoda) gyűjtésére mintákat vettünk a Zempléni-hegységben, Telkibánya közelében a Kemence-patak intersticiális vizéből. A Karaman-Chappuis módszert alkalmaztuk, melynek lényege, hogy kis gödröt ástunk a patak partján vagy zátonyain, és a beáramló vizet planktonhálón átszűrjük. A minták feldolgozása során egy érdekes árvaszúnyog lárvát találtunk, mely Wiederholm (1983) munkája alapján *Paraboreochlus minutissimus* (Strobl, 1894) fajnak bizonyult. Elterjedési adatait Dévai & Móra (2001) illetve Ashe & Cranston (1990) munkáiban leltük fel. Később a faj több lárvája előkerült az Aggteleki NP területén a Ménes-patakából, illetve egy példány a Mecsek-hegységből a Völgységi-patak Hidasi-völgyi mellékágából. Ez utóbbi mintákat 2002 augusztusában gyűjtöttük, a zemplénihez hasonló élőhelyről és módszerrel.

A Podominae (Chironomidae) alcsalád lárváira, melynek első hazai adatát a fenti faj képviseli, a felső ajak sertéinek jellegzetes alakja és elhelyezkedése, a hosszú farokfüggelékek (procerkusok), a vissza nem húzható csápok, a fejlett áll (mentum), az előrágók (premandibulák) hiánya és a gyengén fejlett ventromentális lemezek jellemzőek. Az alcsalád az északi és déli félteke mérsékelt övi területein elterjedt, de a fajok jelentős része a déli féltekén él. Az alcsalád fajainak többsége hidegvízű folyókban és patakokban fordul elő.

A *Paraboreochlus* Thienemann génuszt, melynek egyetlen európai faja az említett *minutissimus*, egyebek között az áll (mentum) jellegzetes alakja és fogazottsága, az anális csövek előtt elhelyezkedő két sötét serte, és a procerkuszon elhelyezkedő nyolc serte jellemzi. A *P. minutissimus*-t eddig Nagy-Britanniából, Portugáliából, Franciaországból (Korzikáról is), Németországból, Ausztriából és Görögországból mutatták ki; hegyvidéki forrásokban és patakokban él. A faj tehát új elem a kárpáti és pannon faunarégiókban is.

Köszönetünket fejezzük ki Bíró Kálmánnak a határozásban nyújtott segítségért és Móra Arnoldnak a háttéradatak megkereséséért.

IRODALOM

- Ashe, P. & Cranston, P. S. (1990) Family Chironomidae, pp. 113–499. In: Soós, Á. & Papp, J. (szerk): *Catalogue of Palearctic Diptera 2: Psychodidae, Chironomidae*. Elsevier, Amsterdam-Oxford-New York-Tokyo. – Dévai, Gy. & Móra, A. (2001) Chironomidae. In: Papp, L. (szerk): *Checklist of the Diptera of Hungary*. Hungarian Natural History Museum, Budapest, pp. 46–74. – Wiederholm, T. (1983) Chironomidae of the Holarctic region. Keys and diagnoses. Part 1: Larvae. *Entomologica Scandinavica, Supplement 19*: 5–445.

GIDÓ Zsolt és LAKATOS Gyula
 Debreceni Egyetem, Alkalmazott Ökológiai Tanszék
 4010 Debrecen, Egyetem tér 1., E-mail: gidozs@dragon.klte.hu

First Hungarian records of three blackfly species
 representing the subgenus *Wilhelmia*
 (Diptera: Simuliidae, Simulium)

Három, a *Wilhemia* szubgénuszt képviselő cseszle faj első magyarországi adatai – Cseszlefélék (Simuliidae) bábjai és levedlett bábbőrrei kerültek begyűjtésre a Szigetközben a 2002. év folyamán. Négy lelőhelyen 194 báb és 70 levedlett bábbőr képviselte a *Simulium (Wilhelmia) balcanicum* (Enderlein, 1924) fajt. 17 báb és 8 levedlett bábbőr képviselte a *Simulium (Wilhelmia) equinum* (Linnaeus, 1758) fajt három lelőhelyen, és 10 báb és 8 levedlett bábbőr képviselte a *Simulium (Wilhelmia) lineatum* (Meigen, 1804) három lelőhelyen. A felsorolt fajok Magyarország faunájára újnak bizonyultak.

Pupae and pupal exuviae of blackflies were collected in four localities on the Szigetköz Island (Danube River, northwestern Hungary) in 2002, using traditional collecting methods. The material collected is deposited in the entomological collections of Comenius University (Bratislava, Slovakia). The following species of the subgenus *Wilhelmia* Enderlein, 1921 (genus *Simulium* Latreille, 1802) were recorded and proved new for the fauna of Hungary:

Simulium (Wilhelmia) balcanicum (Enderlein, 1924) – First records from Hungary. – Zátonyi-Duna river branch; Dunakiliti (47°57'57''N; 17°18'23''E): 19.06.2002, 19 pupae, 1 pupal exuvia; 20.07.2002, 25 pupae, 18 pupal exuviae. Outflow of the branch system into the Danube River, Dunasziget – Cikolasziget (47°55'58''N; 17°24'33''E): 19.06.2002, 108 pupae, 31 pupal exuviae; 20.07.2002, 11 pupae, 1 pupal exuvia. Weir in a branch at river km 1834.5 of Danube; Dunasziget – Cikolasziget (47°56'28''N; 17°23'22''E): 20.07.2002, 4 pupae. Danube, river km 1832; Kisbodak (47°55'49''N; 17°25'12''E): 20.07.2002, 27 pupae, 19 pupal exuviae.

Simulium (Wilhelmia) equinum (Linnaeus, 1758) – First records from Hungary. – Zátonyi-Duna river branch; Dunakiliti (47°57'57''N; 17°18'23''E): 20.07.2002, 8 pupae, 7 pupal exuviae. Outflow of the branch system into the Danube River; Dunasziget – Cikolasziget (47°55'58'' N; 17°24'33'' E): 19.06.2002, 2 pupae, 1 pupal exuvia. Weir in a branch at river km 1834.5 of Danube; Dunasziget – Cikolasziget (47°56'28'' N; 17°23'22'' E): 20.07.2002, 7 pupae.

Simulium (Wilhelmia) lineatum (Meigen, 1804) – The presence of *S. lineatum* in the checklist of Hungarian blackflies (Papp 2001) is based on two females collected at Bükkábrány, 14th May 1959, identified as *Wilhelmia lineata* (Meig.) sensu Rubtsov (1956) by Rubzow (1967). *W. lineata* sensu Rubtsov is a synonym of *Simulium paraequinum* Puri, 1933, according to Crosskey & Howard (1996). Thus *S. lineatum* in the checklist of the Hungarian blackflies (Papp 2001) represents the biological species *S. paraequinum*. Rubtsov (1956) misapplied the name *Wilhelmia salopiense* (Edward, 1927) for the species *S. lineatum* (Crosskey & Howard 1996). First records from Hungary. – Zátonyi-Duna river branch; Dunakiliti (47°57'57''N; 17°18'23''E): 19.06.2002, 1 pupa; 20.07.2002, 8 pupae, 8 pupal exuviae. Outflow of the branch system into the Danube River; Dunasziget – Cikolasziget (47°55'58''N; 17°24'33''E): 19.06.2002, 2 pupae.

The blackfly fauna of Hungary is insufficiently known. The checklist of Hungarian blackflies (Diptera, Simuliidae) contains 11 species (Papp 2001) based on the data published by Rubzow (1967), who examined 125 blackfly imagines. The historical data of five Simuliidae species (Thalhammer 1900) were not considered to be reliable because the revision of the material was not possible as the collection was completely annihilated (Papp 2001).

The better known blackfly fauna of some neighbouring countries consists of approximately four times more species: 46 species are known from Slovakia (Jedlička 1996), 45 species from Austria (Car & Lechthaler 2002) and 40 species from Serbia (Crosskey & Howard 1996). According to the results presented by this paper the Simuliidae fauna of Hungary contains 14 species. Although it is not probable that some mountain species living in Austria and Slovakia can occur also in Hungary, the total number of species living in Hungary is certainly higher. Further collecting of all stages in various biotopes is needed to increase the knowledge of the Hungarian blackfly fauna.

Acknowledgement – This research was supported by the grant of the Scientific Grant Agency VEGA 1/9305/02.

REFERENCES

- Car, M. & Lechtaler, W. (2002) First records of *Simulium* (*Hellichiella*) *latipes* (Meigen), *Simulium ibariense* Zivkovich & Grenier, *Simulium codreanui* (Sherban) and the occurrence of *Simulium bezzii* (Corti) (Diptera: Simuliidae) in Austria. *Limnologica* **32**: 248–254. – Crosskey, R. W. & Howard, T. M. (1996) *A new taxonomic and geographical inventory of World Blackflies (Diptera: Simuliidae)*. The Natural History Museum, London, 144 pp. – Jedlička, L. (1996) A synopsis of blackfly fauna of Slovakia (Diptera, Simuliidae). *Acta Zoologica Universitatis Comenianae* **40**: 49–67. – Papp, L. (2001) Simuliidae. pp. 87–89. In: Papp, L. (ed.): *Checklist of the Diptera of Hungary*. Hungarian Natural History Museum, Budapest. – Rubtsov, I. A. (1956) Moshki (sem. Simuliidae). Fauna SSSR, Nasekomye dvukrylye, tom VI, vyp. 6, 2-e izdanie. Izdatel'stvo Akademii nauk SSSR, Moskva – Leningrad, 860 pp. – Rubzow, I. A. (1967) Über die Kriebelmücken Ungarns (Simuliidae, Diptera). *Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici* **59**: 303–318. – Thalhammer, J. (1900) Ordo. Diptera. In: *Magyarország Állatvilága (Fauna Regni Hungariae)*. A K. M. Természettudományi Társulat, Budapest, 76 pp.

Matúš KÚDELA

*Department of Zoology, Comenius University
Mlynská dolina B-1, SK-842 15 Bratislava, Slovakia
E-mail: kudela@fns.uniba.sk*

